

комунікативних якостей мовлення в школярів: організації комунікативного освітнього процесу на уроці; формування мовленнєвої культури в процесі начально-виховної діяльності. У ході педагогічної практики студенти, окрім основних завдань, включались у навчально-пошукову діяльність: розробляли вправи, тренінги, ситуації, ігри та ін., оцінювали стан та визначали показники розвитку комунікативних якостей мовлення учнів. Важливим аспектом педагогічної практики було включення майбутніх учителів-словесників у навчально-дослідну роботу, що передбачало виконання творчих завдань з розвитку комунікативних якостей мовлення. Для студентів, які виконували курсовий проект, що стосувався комунікативних процесів, було окреслено низку завдань щодо проведення експерименту. Виконання такої роботи сприяло набуттю студентами вмінь: визначити проблему, сформулювати завдання, визначити їх місце в ієрархії комунікативних цілей, обґрунтувати шляхи вирішення, проаналізувати з науково-теоретичних позицій. Таким чином, творчі роботи студентів стимулювали дослідницький підхід до професійної діяльності.

Отже, можна зробити висновки, що вказані педагогічні умови сприяють розвитку комунікативних якостей мовлення в майбутніх учителів-словесників.

Література

1. Артемов В.А. Основные проблемы современной психологии обучения иностранным языкам / В.А. Артемов // Иностранный язык в школе. – № 4. – 1967. – С. 24.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Гончаренко С.У. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Негривою О.О. Підготовка майбутніх учителів до професійно орієнтаційної роботи зі старшокласниками : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Негривою Олена Олексіївна. – О., 2012. – 256 с.

Стаття рекомендована до друку доктором пед. наук, доцентом, першим проректором з навчальної та навчально-методичної роботи ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Копусь О.А.

Стаття надійшла до редакції 5 серпня 2014 року

УДК 373.5.016:821.161.2]:008

Валентина Братко
(м. Київ, Україна)

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 5-7 КЛАСАХ

У статті актуалізується проблема навчання української літератури в культурологічному контексті. Розглядаються такі поняття, як: культура, культурологічний підхід, культурологічна компетентність та аналізуються різні підходи сучасних вітчизняних і зарубіжних учених до вирішення піднятої проблеми. Обґрунтовано шляхи формування культурологічної компетентності в учнів 5-7 класів загальноосвітніх навчальних закладів на уроках української літератури під час вивчення художніх творів, які сприяють осягненню широкого мистецького контексту.

Ключові слова: культура, культурологічний підхід, культурологічна компетентність, мистецький контекст, інтеграція, українська література.

В статье актуализируется проблема изучения украинской литературы в 5-7 классах в культурологическом контексте. Рассматриваются такие понятия, как: культура, культурологический подход, культурологическая компетентность и анализируются различные подходы современных отечественных и зарубежных ученых к решению поднятой проблемы. Обосновано пути формирования культурологической компетентности в учащихся 5-7 классов общеобразовательных школ на уроках украинской литературы в процессе изучения художественных произведений, способствующих постижению культурного контекста, развитию духовного мира школьников, их культурного мировоззрения.

Ключевые слова: культурологический подход, культура, украинская литература, культурологическая компетентность, интеграция, культурный контекст.

The article brings up the point of teaching of the Ukrainian literature within the culturological context. It also examines the following subjects: culture, culturological approach, culturological expertise. The article analyses various approaches of solving the given problem suggested by the local and foreign scientists. In his article the author argues about the ways of forming culturological competence of the 5th-7th grades' pupils' minds when learning fiction oriented on comprehending wide artistic context, developing pupils' spiritual world, as well as setting their cultural mindset, in the lessons of the Ukrainian literature.

Key words: culture, culturological approach, culturological competence, artistic context, integration, the Ukrainian literature.

Компетентнісний підхід у системі вітчизняної освіти спрямований на реалізацію інноваційних процесів, які докорінно її модифікують. На думку сучасних науковців, змістом освіти має стати «...вся культура людства: і система наукових знань, і емоційно-образний світ мистецтва, й історичні традиції, і система діяльності, в тому числі творчої, і стосунки, і ціннісні орієнтації [3, с. 51]».

Модернізація змісту освіти, оновлення методів і засобів навчання є основою для нових педагогічних пошуків, у т.ч. для формування особистості школяра як суб'єкта національної культури. У зв'язку з цим якісно змінюється не тільки зміст освіти, а й структура навчальних предметів, технологія їх викладання, методи, прийоми та форми роботи на уроці, зорієнтовані на ідею гуманізації навчального процесу. Серед традиційних шкільних дисциплін, яким належить важлива роль у формуванні свідомості підлітків, є література як мистецтво слова.

Культурологічний напрям освіти в Україні закріплений у Законах України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту», Національній доктрині розвитку освіти, загальних педагогічних цілях освітнього стандарту: формування громадянина України, підготовленого до життя в сучасному суспільстві, здатного навчатися впродовж життя, оперувати й управляти інформацією, усвідомлювати свою роль у державі і світі, ефективно взаємодіяти з людьми, нести відповідальність за свої вчинки, досягати творчої самореалізації тощо. У контексті зазначеного вище, особливо актуальною є проблема формування загальної культури людини, її моральних орієнтацій і цінностей.

Вивчення філософської, культурологічної, психолого-педагогічної літератури дає підстави констатувати постійне зростання уваги до культурологічних проблем освіти й виховання як результату системного й комплексного розгляду зв'язків освіти та культури. Праці В. Вернадського про ноосферу; М. Бахтіна про гуманітарне мислення та діалог; В. Біблера про діалог культур; Д. Лихачова, Ю. Лотмана про культурологічний підхід до аналізу текстів; С. Аверинцева, М. Кагана, І. Зязюна, які визначили сучасний напрям у філософії культури, орієнтують учених-методистів до розроблення нової методології й методики навчання літератури в загальноосвітніх навчальних закладах.

Посилена увага до проблеми формування загальної культури учнів, їхніх моральних орієнтирів та цінностей зумовлена дією об'єктивних факторів, які визначили необхідність наукових пошуків і методичних розробок у цій галузі. Методологічні аспекти культурологічного підходу до вивчення літератури як явища культури знайшли своє відображення в працях вітчизняних і зарубіжних дослідників (В. Доманського, В. Маранцмана, О. Савченко, Л. Мірошніченко, О. Ніколенко, О. Куцевол, Г. Токмань та ін.).

В останні роки певні зміни відбулися у шкільній практиці викладання літератури. Учителі-словесники вже мають досвід проведення навчального діалогу, духовного розвитку особистості під час вивчення й аналізу художнього твору, здійснення інтегративних зв'язків. Методика навчання української літератури в 5-7 класах загальноосвітніх навчальних закладів у культурологічному контексті, шкільний аналіз та інтерпретація тексту як явища культури потребують комплексного й системного підходу.

Ураховуючи актуальність проблеми, заявленої в назві статті, ми поставили за мету розглянути різні підходи сучасних вітчизняних і зарубіжних учених до її вирішення, з'ясувати суть культурологічної компетентності та обґрунтувати шляхи її формування в учнів 5-7 класів на уроках української літератури під час вивчення літературних творів, передбачених чинною навчальною програмою.

Важливим складником суспільного буття й життя особистості в будь-якому суспільстві є культура. Вона має вплив на характер поведінки, стиль і форми спілкування людей, їхню свідомість, духовні потреби та ціннісні орієнтації. У сучасному вивченні культури спостерігаються такі основні аспекти, що характеризують її сутність: 1) сукупність матеріальних і духовних цінностей, вироблених людством; 2) специфічний спосіб людської діяльності; 3) процес творчої самореалізації особистості.

Усвідомлення культури як умови становлення, стимулу й духовно-практичної основи соціального

розвитку детермінувало появу нового фундаментального методу наукового пізнання, що отримало назву «культурологічний підхід», який докорінно змінює уявлення про основоположні цінності освіти [5]. Сутність цього методу полягає в тому, що під час вивчення об'єктів, процесів і явищ суспільного й особистісного плану акцентовано виявляються й аналізуються найхарактерніші для них культурні аспекти. Культурологічний підхід – це сукупність методологічних прийомів, які забезпечують аналіз будь-якої сфери соціального й психічного життя через призму системоутворювальних культурологічних понять. Загально визнано, що культурологічний підхід передбачає вивчення світогляду людини в контексті його культурного існування, у тому числі з'ясування, чим цей світ є для людини і яким смислом наповнений.

Різні аспекти сутності людини як суб'єкта культури (свідомість, самосвідомість, духовність, моральність, творчість) розглядаються як грані цілісної культурної людини. Культурологічний підхід дає змогу трактувати засвоєння культури як процес особистісного відкриття, участь у діалозі культур, у ході якого відбувається індивідуально-особистісна актуалізація смислів, закладених у ній. Сфера освіти розглядається через призму системоутворювальних понять: суб'єкт – об'єкт – суб'єктних (цінність, якість, культурна норма, культурний інтерес); суб'єкт – суб'єктних (культурна діяльність, культурне самовизначення, культурний розвиток, глибинне спілкування, спільність); об'єкт – суб'єктних (культурна ситуація, культурний контекст освіти, культурні моделі, мультикультурне середовище освітніх систем).

З огляду на предмет наукового дослідження вибір нами такої вікової категорії, як учні 5-7 класів, де українська література вивчається за жанрово-тематичним принципом, зумовлений передусім домінуванням образного мислення та високої емоційної вразливості, притаманних молодшим підліткам. Як установлено науковцями (Л. Виготський, В. Сухомлинський, І. Кон, І. Кулагіна, С. Максименко), підлітковий вік супроводжується суттєвими змінами в психічному розвитку особистості. У цей період учні здатні інтенсивно присвоювати культурні цінності, унаслідок чого утворюється сприятливе підґрунтя для формування у них культурологічної компетентності.

Літературні твори, передбачені чинною навчальною програмою з української літератури для учнів 5-7 класів загальноосвітніх навчальних закладів, містять у собі певний культурологічний компонент, який дає змогу залучати школярів до матеріальних і духовних цінностей як вітчизняної, так і світової культури. У підлітків з'являється потреба знаходити в художніх творах моральну основу, розуміти закономірності розвитку культури як процесу створення, збереження й трансляції цінностей; збагачуватися знаннями в галузі мистецтва; розумітися на традиціях, реаліях, звичаях, духовних цінностях свого народу та інших народів світу; уміти спілкуватися в сучасному мультикультурному світі.

Умови реалізації культурологічного підходу в ході викладання літератури визначено в працях вітчизняних і зарубіжних учених-методистів (В. Доманський, Л. Крилова, І. Сосновська, О. Ніколенко, О. Куцевол, Г. Токмань та ін.). Технологія вивчення літератури з урахуванням культурологічного підходу науково обґрунтована В. Доманським. Учений розглядає вивчення літератури як процес «входження в культуру» й зазначає, що реципієнт, осягаючи культурні цінності, виступає їх «транслятором» [2].

На думку вітчизняного методиста О. Куцевол, «осмислити конкретний літературний твір можна, лише осмисливши його в контексті культурної епохи, у яку він народився, та зрозумівши тип художньої свідомості, що в ньому відбилась [5, с. 54]».

Л. Крилова, досліджуючи культурологічний аспект викладання літератури в школі, вбачає основне її призначення, як навчального предмета, у гуманізації картини світу, тлумаченні системи цінностей культури, що складають основу для формування ціннісних орієнтацій учнів. Особливу увагу дослідниця приділяє виокремленню національно-культурного компонента, ціннісному засвоєнню учнями національної картини світу під час аналізу та інтерпретації художніх творів [4].

І. Сосновська на основі герменевтичного й синергетичного підходів розробила методику формування читацької культури. На думку дослідниці, курс літератури в основній школі вибудовується на основі системи концептів, наскрізних образів, ціннісних мотивів, які створюють підґрунтя для формування базових літературних і ціннісних знань [7].

Шкільний курс української літератури займає особливе місце серед традиційних навчальних дисциплін і відіграє важливу роль у формуванні свідомості учнів, їхнього «вживання» в культуру, збагаченні життєвого досвіду, розвиває естетичний смак і критичне мислення, формує культурологічну компетентність в учнів 5-7 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Література як навчальний

предмет пропонує учням такі знання про навколишній світ, яких не дають інші шкільні навчальні предмети, адже література як мистецтво слова – це особливий спосіб пізнання життя, уявлення художньої моделі світу, що має високий ступінь емоційного впливу.

Сучасний урок літератури відрізняється від традиційного такими характеристиками: у центрі уваги заняття є учні, їхні запитання, думки й навчальна діяльність; добре організований урок має продуманий початок і кінець; учитель-словесник планує свою діяльність і діяльність учнів, чітко формулює тему й мету уроку; продумує способи мотивації школярів, організовує проблемні й пошукові ситуації, а висновок діти роблять самостійно; ураховує рівень і можливості учнів (профіль класу, прагнення, настрої, працездатність); береже їхній час і здоров'я; на уроці мають реалізовуватись технології співробітництва: діалоги, робота в парах, взаємоперевірка завдань тощо; обов'язковий зворотний зв'язок учителя з учнями.

Культурологічний підхід до вивчення української літератури в 5-7 класах, на нашу думку, істотно підвищить ефективність навчання за умов діалогічної взаємодії, формування культурологічної компетентності учнів і конструювання інноваційного типу уроку – інтегрованого, що сприятиме усвідомленню учнями творів художньої літератури як явища мистецтва, цінностей світової культури, засвоєння культурних традицій свого народу, що склались упродовж тривалого історичного періоду. Збереження, трансляція інформації та цінностей формують передусім емоційно-ціннісне ставлення до опанування загальною культурою й дають змогу для духовного розвитку особистості школяра.

Навчальна програма та підручники з української літератури націлені на формування й розвиток предметних компетентностей, до яких відноситься проблема *формування культурологічної компетентності*. У наукових працях компетентність (з лат. *competentis* – здібний) визначається як: «поінформованість, обізнаність», що передбачає вузькоспеціальні знання, уміння, способи мислення, відповідальність за свої дії (С. Бондар, В. Кальней, Дж. Рамен, С. Шишов); індивідуальна характеристика ступеня відповідності певним вимогам або «оволодіння компетенцією» (А. Маркова); наявність сукупності взаємопов'язаних якостей особистості (знання, уміння, навички, способи діяльності, що задаються відносно певного кола предметів та необхідні для того, щоб якісно й продуктивно діяти) (А. Хуторської); спеціально організовані групи знань, умінь і навичок (О. Пометун).

Культурологічна компетентність у педагогічній теорії визначається як здатність особистості орієнтуватися в питаннях культури як феномена, сформованість уміння вписувати явища в її контекст, визначати взаємозв'язок між різними галузями культури й відтворювати зразки тієї чи іншої епохи безпосередньо у творчій діяльності [1].

Ми розглядаємо структуру культурологічної компетентності як інтегровану якість особистості, що виявляється в прагненні реалізувати свій потенціал, який ґрунтується на знаннях, уміннях, предметних навичках, способах мислення, цінностях, позитивних схильностях, інтересах (у вигляді взаємопов'язаних компонентів: емоційно-ціннісного, когнітивного та діяльнісного).

Формування культурологічної компетентності під час вивчення літературних творів у 5-7 класах загальноосвітніх навчальних закладів передбачає практичну реалізацію діалогічної діяльності учнів. Діалогічна взаємодія, в основі якої покладено концепцію «діалогу культур» (М. Бахтін, В. Біблер), стає провідним способом організації навчальної діяльності учнів на уроці літератури та забезпечує засвоєння художнього твору як носія культури. Виявлення типологічних подібностей, що одночасно або в різні періоди виникали в різних країнах за аналогічних соціальних умов і знайшли відгук у творах мистецтва, має пізнавальне й розвивальне значення для сучасних підлітків.

Урок-діалог на засадах культурологічного підходу до вивчення української літератури спонукає учнів до особистого відкриття. Діалог читача з літературним твором відбувається під час його прочитання й проектується в широку панораму культурно-історичного процесу як діалог культур і ведеться навколо важливих життєвих проблем – моральних, естетичних і філософських. Тому, урахувавши вікові особливості школярів, інтереси яких передусім зосереджені на сюжеті та героях літературних творів, доцільно увиразнювати для кожного виучуваного художнього твору актуальні для нього культурологічно-контекстні зв'язки з метою уникнення труднощів під час сприймання ключових понять певної культурно-історичної епохи.

Реалізація ідей діалогу культур в 5-7 класах здійснюється методом інтегративного підходу до навчання. Інтеграція – це базова характеристика й наступна умова ефективності уроку української літератури на засадах культурологічного підходу. Сучасні дослідники (О. Авер'янов, В. Біблер, С. Клепко, М. Овчинников, В. Шкода та ін.) під навчальною інтеграцією розуміють процес і результат цілеспрямованого злиття або об'єднання в одне ціле методів, засобів й організаційних форм навчання,

що призводить до виникнення нових якісних можливостей цієї цілісності.

Інтегрований урок забезпечує формування в учнів узагальнених знань про різні сфери культури на основі встановлення внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків й їх застосування в практичній діяльності, готовність школярів до культурологічного аналізу, що дозволяє через спілкування, типізацію, смислоположення, перетворити поверхневу, ситуаційну самоідентифікацію на стійку.

В основі визначення етапів уроку літератури лежить логіка процесу засвоєння знань: сприймання – осмислення – запам'ятовування – застосування – узагальнення – рефлексія. Урок літератури в культурологічному контексті передбачає такі форми пояснювально-ілюстративного викладу: культурологічна довідка (лаконічні інформативні відомості з філософії, мистецтва, етики, естетики, історії тощо); культурологічний коментар (пояснення незрозумілих частин тексту під час аналізу літературного твору); культурологічна характеристика (характеристика літературного образу); культурологічний огляд (детальний аналіз культурної обстановки епохи).

На уроці доцільно використовувати різні джерела інформації: комп'ютерні презентації, фрагменти телевізійних програм, кінофрагменти, аудіозаписи, навчальні фільми тощо. Поряд із цим принагідно застосовувати різні прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів: надавати викладу нового матеріалу проблемного характеру, вживати яскраві приклади, факти, обговорювати їх з учнями, підкріплювати теоретичні положення прикладами з їхнього власного досвіду. Усе це, на нашу думку, створює оптимальні умови вчителю-словеснику, аби підтримувати увагу, інтерес і працездатність учнів протягом тривалого часу, зробити урок емоційно насиченим, що, своєю чергою, забезпечить сприймання й засвоєння інформації. Результативними на уроках виявляються частково-пошукові, дослідницькі методи навчання, дискусії, рольові ігри й екскурсії.

Сьогоднішніх школярів слід привчати самостійно працювати з різними джерелами інформації. Маючи достатній запас знань, вони зможуть відбирати, «згортати» й «розгортати» навчальну інформацію. При цьому важливо використовувати довідкову літературу, енциклопедії, наукові журнали, словники, тексти параграфів або спеціально сконструйованих навчальних текстів, складати таблиці та схеми, готувати запитання до тексту, писати анотації, листи авторові статті або підручника тощо.

Отже, на підставі результатів дослідження доведено, що:

– культурологічний підхід під час вивчення української літератури в 5-7 класах загальноосвітніх навчальних закладів на сучасному етапі розглядається як важливий компонент культури, один з основних напрямків для її передачі підліткам;

– культурологічний підхід до вивчення художніх творів у 5-7 класах істотно підвищує ефективність уроків української літератури за умов формування культурологічної компетентності учнів, діалогічної взаємодії та конструювання інтегрованого уроку;

– під час відбору культурологічного матеріалу на уроках літератури в 5-7 класах обов'язкове залучення таких видів мистецтва: музики, живопису, архітектури, театру й кіно, які взаємодоповнюють один одного, створюють образ культурної епохи й передають її етичні й естетичні цінності;

– сприйняття змісту літературних творів і творів мистецтва в контексті культурної доби як загальнокультурного явища має у своїй основі естетичні й морально-духовні цінності, оволодіння якими відбувається за концентричним принципом і є показником послідовного засвоєння учнями культурних надбань.

Література

1. Боровик М.Г. Системно-культурологические основы изучения гуманитарных предметов в школе (на примере литературы) : дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика» / М.Г. Боровик. – Санкт-Петербург, 1997. – 191 с.
2. Доманский В.А. Литература и культура : Культурологический подход к изучению словесности в школе : [учебное пособие] / Доманский В.А. – М. : Флинта : Наука, 2002. – 368 с.
3. Загвязинский В.И. Теория обучения : Современная интерпретация : [учебное пособие для студентов высших учебных заведений] / Загвязинский В.И. – М. : Академия, 2004. – 192 с.
4. Крылова Л.А. Культурологический аспект преподавания литературы в школе / Крылова Л.А. – Петропавловск : [б. и], 1999. – 266 с.
5. Куцевол О.М. Сучасні типи уроків зарубіжної літератури / О.М. Куцевол // Всесвітня література та культура в середніх навчальних закладах України. – 2001. – № 2. – С. 52–55.

6. Мареев В.И. Культурологический подход в аспекте развития современного образования [Электронный ресурс] / В.И. Мареев, Н.К. Карпова, Е.С. Щипанкина. – Режим доступа : <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru>.

7. Сосновская И.В. Литературное развитие учащихся 5-8 классов в процессе анализа художественного произведения : дисс. на соискание науч. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (по областям и уровням образования)» / И.В. Сосновская. – М., 2005. – 510 с.

*Стаття рекомендована до друку
доктором пед. наук, професором кафедри української літератури
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
Куцєвал О.М.*

Стаття надійшла до редакції 19 червня 2014 року

УДК 83 145.13

*Лариса Варзацька
(м. Київ, Україна)*

ЗАГАЛЬНОНАВЧАЛЬНІ ВМІННЯ ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ КОМПЕТЕНТІСНОЇ МОВНОЇ ОСВІТИ (5-7 класи)

У статті з'ясовано дидактичні, розвивальні, виховні можливості загальнонавчальних умінь у процесі формування особистісної структури пізнавальної і мовленнєвої діяльності учнів як важливої передумови утвердження їхньої активної життєвої позиції, самопізнання, саморозвитку, досягнення ними ідеалів добра, краси, істини, любові до рідної і загальнолюдської культури. Автор робить висновок про те, що здобуті на уроках української мови і мовлення загальнонавчальні вміння стають для них засобом і умовою розвитку сприймання, мислення, уяви, емоційно-вольової сфери, здібностей тощо.

Ключові слова: системні мовні та мовленнєві зв'язки, опорні вміння, основні види загальнонавчальних умінь, змістоутворювальні мотиви, комплексні вправи, методи і форми інтерактивного навчання, метод проектів, ключові компетенції.

В статті в'яснено дидактичні, розвиваючі, виховні можливості загальнонавчальних умінь у процесі формування особистісної структури пізнавальної і мовленнєвої діяльності учнів як важливої передумови утвердження їхньої активної життєвої позиції, самопізнання, саморозвитку, досягнення ними ідеалів добра, краси, істини, любові до рідної і загальнолюдської культури. Автор робить висновок про те, що здобуті на уроках української мови і мовлення загальнонавчальні вміння стають для них засобом і умовою розвитку сприймання, мислення, уяви, емоційно-вольової сфери, здібностей тощо.

Ключевые слова: системные языковые и речевые связи, опорные умения, основные виды общеучебных умений, смыслообразовательные мотивы, комплексные упражнения, методы и формы интерактивного обучения, метод проектов, ключевые компетенции.

The article clears up didactic, developing, educative possibilities of general educational abilities in the process of personality's structure development in students' cognitive and communicative activity as an important pre-condition of their active vital position, self-knowledge, self-development, their understanding of ideals of good, beauty, truth, love, to the native and common all mankind culture. An author comes to conclusion that general educative abilities are obtained at the lessons of Ukrainian and become a mean and condition of development of perception, thought, imagination, emotionally determined spheres, capabilities and other skills.

Key words: systematic linguistic and speech connections, supporting abilities, basic types of general educational abilities, main arts of general educative abilities, content building reasons, complex exercises, methods and forms of interactive education, project method, key competence.

Реалізація компетентнісного підходу до навчання, виховання і розвитку учнівської молоді набуває особливої актуальності, що зумовлюється типовою для сучасної школи ситуацією: учні здатні опанувати теоретичні знання, але не зовсім готові за допомогою цих знань розв'язувати конкретні життєві завдання.

У працях українських (Г. Васьківська, І. Гудзик, В. Паламарчук, В. Редько, О. Савченко, Л. Скуратівський) та російських (В. Краєвський, Н. Свирина, А. Хуторської) учених з'ясовано